UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Eksamen i:	ME 115 — Viskøse væsker og elastiske stoffer.
Eksamensdag:	Mandag 8. juni 1998.
Tid for eksamen:	09.00 – 15.00.
Oppgavesettet er på 3 sider.	
Vedlegg:	Ingen.
Tillatte hjelpemidler:	Rottmann: Matematische Formelsammlung.

Kontroller at oppgavesettet er komplett
før du begynner å besvare spørsmålene.

Oppgave 1.

I et kartesisk koordinatsystem x, y, z er spenningstensoren gitt ved

$$\mathcal{P} = \begin{Bmatrix} 0 & \tau_1 & \tau_2 \\ \tau_1 & 0 & 0 \\ \tau_2 & 0 & 0 \end{Bmatrix}$$

hvor τ_1 og τ_2 er konstanter.

a) Finn spenningen på en flate med normalvektor $\mathbf{n} = \cos\phi\mathbf{i} + \sin\phi\mathbf{k}$ hvor $\mathbf{i}$ og $\mathbf{k}$ er enhetsvektorer henholdsvis langs x- og z-aksen og ϕ er en vilkårlig vinkel.

b) Bestem normal- og tangensialspenningen på flaten gitt i a). For hvilken verdi av ϕ har tangensialspenningen sin maksimale verdi?

c) Finn hovedspenningene og hovedspenningsretningene for tensoren $\mathcal{P}$

Oppgave 2.

En jevntykk sirkulær sylindrisk stav har radius a og lengde L. Den består av et ideelt homogent elastisk materiale med tetthet ρ hvor Lamés elastisitetsparametrene er λ, μ. Vi legger x aksen langs stavens senterlinje med y og z aksen i tverrsnittsplanet i den ene enden slik som vist på figuren.

(Fortsettes side 2.)

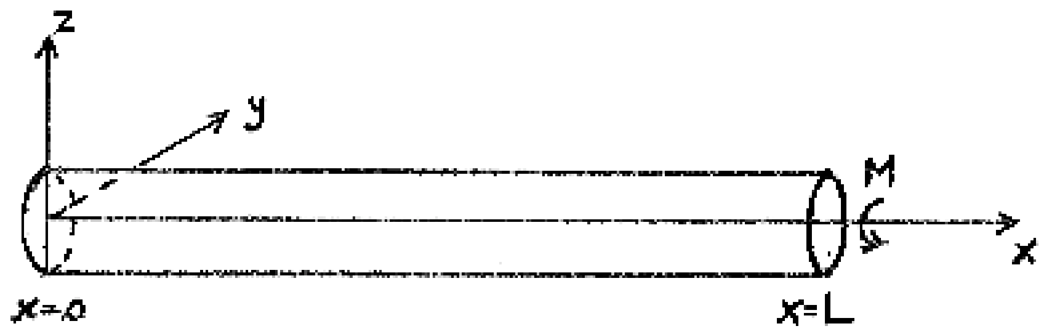

Staven er spent fast i enden $x = 0$ og den utsettes for et vridningsmoment M i enden $x = L$. Vi forutsetter at vridningsvinkelen er liten og at tverrsnittsplan forblir normal til senteraksen under vridningen. Det er ingen ytre krefter bortsett fra vridningsmomentet på randen i enden $x = L$. Vi forutsetter stasjonær (likevekt) tilstand.

a) Vis at forskyvningsfeltet (forrykningsfeltet) $\mathbf{u} = qx(-z\mathbf{j} + y\mathbf{k})$ er en mulig løsning av de elastiske likevektslikningene. $\mathbf{j}$ og $\mathbf{k}$ er enhetsvektorer henholdsvis langs y og z aksen og q er en konstant.

b) Finn komponentene i spenningstensoren som tilsvarer forskyvningsfeltet (forrykningsfeltet) i a).

c) Formuler grenseflatebetingelsene på sideflaten og endeflaten $x = 0$ av sylinderen og vis at disse er oppfylt med det gitte forskyvningsfeltet (forrykningsfeltet).

d) Vis at vridningsmomentet ved $x = L$ er $M = \frac{\pi}{2}\mu q a^4$ og bestem vridningsvinkelen θ_0 ved endeflaten $x = L$ uttrykt ved M, μ, a og L.

e) Vi skjærer sylinderen med et snittplan parallelt med y aksen og normalen til snittflaten har normalvektor $\mathbf{n} = \cos\phi\mathbf{i} + \sin\phi\mathbf{k}$. For hvilken verdi av ϕ får vi maksimal størrelse av skjærspenningen? [Hint: Jamfør oppgave 1.]

Oppgave 3.

Et jevntykk lag av en inkompressibel viskøs væske strømmer nedover et skråplan som har helningsvinkel θ med horisontalplanet. Tykkelsen av væskelaget er h og tyngdeakselerasjon er g. Vi legger x-aksen langs planet og z-aksen normalt til planet slik som vist på figuren

(Fortsettes side 3.)

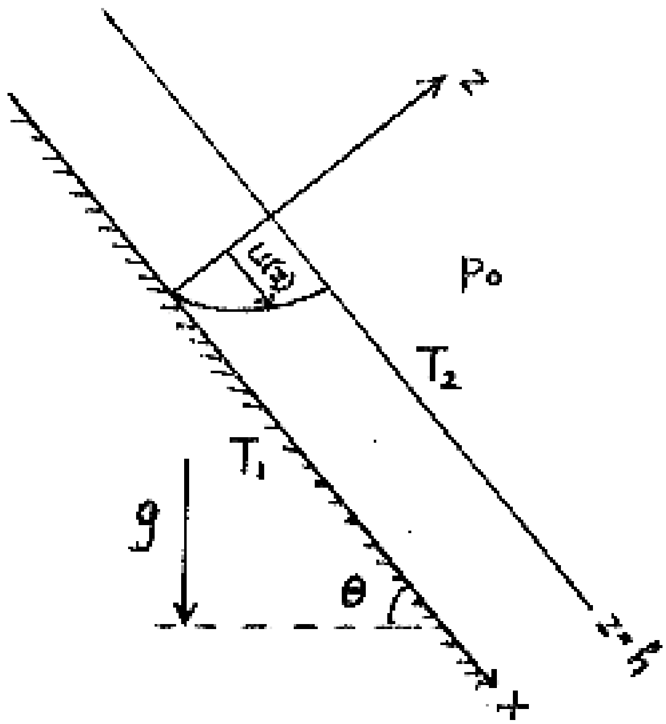

Vi antar at viskositeten er så stor at væskestrømmen er stasjonær og rettlinjet og at strømkomponenten i x-retning $u(z)$ bare er en funksjon av z. Det virker ingen andre ytre krefter en tyngden og vi antar at det ikke er trykkgradienter i x-retning i væsken eller skjærspenninger på væskeoverflaten ved $z = h$.

a) Vis at skjærspenningen i væsken $P_{xz} = \mu \frac{du}{dz}$ hvor μ er den dynamiske viskositetskoeffisienten.

b) Vis fra bevegelseslikningen at

$$\frac{d}{dz}\left(\mu \frac{du}{dz}\right) = -\rho g \sin\theta$$

Sett $\mu = \mu_0 =$ konstant og finn strømprofilen og bestem skjærspenningen på planet ($z = 0$).

c) Bestem trykket i væskelaget når lufttrykket over er p_0.

d) Likningen i b) gjelder også om μ er en funksjon av z. Sett $\mu = \mu_0 e^{\alpha z}$ hvor μ_0 og α er konstanter og bestem strømprofilen og skjærspenningen på planet ($z = 0$).

e) Vi antar at variasjonen i viskositeten skyldes temperaturvariasjon i væsken. Bestem temperaturprofilen $T(z)$ dersom temperaturen T_1 ved planet $z = 0$ og temperaturen T_2 ved overflaten $z = h$ holder seg konstant (stasjonære forhold). Vi ser bort fra dissipasjonsvarmen og det er ingen andre varmekilder i væsken.

f) Hvordan må viskositeten variere med temperaturen, $\mu = \mu(T)$, for at vi skal få en variasjon i μ med z slik som forutsatt i d)?

SLUTT